

אמת ואמונה והספק שביניהם

איתמר יעוז-קסט: שבעה סימניקשירה; שירים: עקד תשנ"ד; 80 עמ'

במהלח-לילה; אלא שתוך רגשות מעבד לזמן של הערצה למשורר ספר הלילים, באה גם "מקהלת-הבשר" והקנאה הארצית במי "שהעלה על הכתב שורות עתיקות-יומין אלו". כעצם זה "ספר תולדות", שלשלת הדורות אי אילן-היוחסין, מימי אבייזקי שישב בבתי-הוונגארי, בירושלים וזה לשנב עם אבותיו. כדי שנינו אי בן-ינו יעלה על קברו, לייפס יעוד לא נותקה השלשלת; אבא-אבא שנגזר עליהם כביכול, ליעלות לארץ-ישראל; "האנני המתחבט ויונג מן השורש הכפול שבשמה: דודו הבנים לי הוקדשו של פרקים: האחר "קרינה גופים מקדם", עד לאבן-השתיה, שממנה הושתת העולם כולו; והשני - - על קברי אבות - - "לנספי המים, אוזבון ילדות וריח דם בין פרחי הפסחאי" (עמ' 33); וכל הדורות משולבים - ירסט עובר בגוועי העצים" של אביו-זקנו וירוחות-רפאים צוחקות מאחורי גבי, בעודי מסתבך בטלית תפילין; שהרי כל שוכני-העפר ידעו ית-אבי ואת אמי, שהיו משלתי אסונה ומצוות" (עמ' 32); והסבע עצמו בדות-צפרוני עננה שורות/ גילפו - - חייל על משמרתו לכל יבוא הבא עם בתי, העולים על קבר-אבות, ודאי נכר"; הנה הבית, ביחאמו, "אשר קללה הוטלה בו, שחורה וינשופית", (עמ' 34); "לעז כזאת היתה ודאי מתנממת, לשעה קלה, גם הקדושה בעולמי של אבייזקי" (עמ' 36).

אך הבת, רצתה להריח את ריח התפרחה בלברי, בלי הדח, "לשמות למראה צעירה-ערכה המתכופפים אל הנגה - תרים אחר מחשבות ששררו המימה: אפילו "הבית", אינו אלא סמל, "חציו בנוי-מחדש וחציו עתיק-יומין", כמו אותה "אבן-קדומים החבויה מעיני אך מכאיבה לבטן-הר" זה אלפי שנים. זאת אם שר ריח עקנת-יצחק והבל של פה יל. עם ריח דמו הנודף ממנה, "עם ריח קטרת-יסמים של כיהן גיול; וישקיעים בה כבהרצי תלקים ישן-ישן חיללי אספסיינוס בעודם באיסליה ריסוסו של מוחמד בעודו בחולות המדבר האינסופי של חצי-האי ערב". (עמ' 37)

18. אכן של הרבה אהבה וייעוד ובינה וכאב אישי ואמיתי. בשיר "ההברלות", אני קורא את השורות הארוכות-ארוכות של "עבר קו הצל האלוהי - - המצית שלהבות פמויות מן-העין כפאתי ארץ הגשמיות"; ועל "פחנה האיסיים הלימדים את דרכי ההישרדות במדבר".

"כותב לתוך הלילה/ בעודו כותב לתוך המדבר/ בעודו כותב לתוך האינסוף המצטבה". זה גם הצהוב של ילדותו, של נערותו של איתמר יעוז-קסט, "לעז כי נושרים פרות בטעם התפוח והאגס" לימי שהאזין למשק פתחי השלגי: בעולם שלא הועלה על דעתו, בגון "הצהוב לילה/ עם כתב כאותיות רבועות" - - ושר "אמירות לעצרת ליל-שבת, שאבי ואמי לא שרו לו מעולם - -";

הקדושה בכל, ודאי, בבית-כנסת חרב, שקסעי הפסוק "גם כי אלך בניא צלמוות", מכיסים מתכוו באותיות עבריות, וההפסוק, "לא אירא יעי", מקיעקע ומתקן, איתמר יעוז-קסט מוקד את פסלו של "הנשר הגדול בספרד, בכיכר קסנה בקורדובה, ובקפצת-הדרך שב לטבריה שעל שפת הכינרת. שם, נח הבן ב"קבר הבימדות לצד קברו צנוע אשר לא/ ושם נחים שניהם, בשקט כמעט סופי. זה מאות בשנים, על שפת הכינרת" (עמ' 46). אפשר לקרוא מן הדיוואן הספרדי - יומן מסעי, כאילו כל הפרקים האחרים בספר, אינם יומני-מסע, כאילו כל השירים האחרים אינם התהששויות בזמן ובמקום, ואין מוקדם ומאוחר ואין קדם וכאן "השרייות-אבירים הפוסחים על פת בית-מכר-לעתיקות/ פוסחים כאילו על הזמן, אמו מלווה אותו גם לספרד, וקופו בכיכר-המוקד, ואקורדור, אינו אלא הוואנארב בהונגריה הרחוקה; מתח פרעית את שירת הנידונים לשרפה, בין גראנדה לוואנדה סוריקוסדה ואיימלן - - (עמ' 49)

וכך: "עוד רגע קל, יבקעו ביצי העוף השחור שבתוך נופי/ וצל הנכנים ירסט על-פני ערים לבנות וצחות" (עמ' 68); "מוקף חליריק, אני צועד בין העצים שהצמיחו/ צללים לתוך השקיעה... אניה המגלגלת שיהא אדישה ויפית, עם רוחות חודש-אוקטובר, וכבואת-רצח לפני בחולות/ כמו חיה טרבת-אברים ועריות" (עמ' 75); "יש תמיד קול קורא מעבר לזמן ויש השתקקות אל נדאות מוחלטת: תשוקה השיבה אל המקור, ראשית האהבה, ראשית הפחד, הכותב הוא הילד החי את איהן-זמן, ילד כותב שיר ומסיים בו "שבעה סימני קשירה, בלי הונגריה וספרד ובלי מסורת וכריכות ותפילה על השפתיים:

"כאילו סיד היקום הוא כרשותו// ואצבע שהוריות מקישה קצב של ציפור שיכורת-האור - - ואני הילד הלכוד בקסמי הנייר, בלי להבין את פשר המלים שכתבתי".

שמואל שחל

תה ישראלי

עופרה עופר: לשות תה עם מלכת אנגליה; ספריות מעריב; 1994; 128 עמ'

יכאשר הלילה זעלה את התום מעלה שדות וגנים ונלה: "הגשם הראשון"

קובץ זה, שבו שלושה-עשר סיפורים קצרים, הוא ספרה הרביעי של עופרה עופר. קדם לו קובץ הסיפורים "הפרדת צבעים" (עם עובד, 1969), הרומן "דיבנו עקיף" (ומרה ביתן, 1990) וסיפור אוטוביוגרפי לבני הנעורים, "כמו עיפון גנות" (דביר, 1992).

כל אחד מארבעת ספריה של עופרה עופר עוסק, בדרך משלו, בניכורים "ישראליים מאוד", בתקופת חיים שונה, ישראלים עם ובלי המרכאות, שכן כמעט לכל גיבוריה משותפת חוויה "ישראלית", לא רק של נפיש מקומות, מרקם צלילת החיים והחשיבה המלווה אותה, אלא גם של הוויית אחרות המקום בתוך ניגודי זמנים ישל אחרות הזמן הפנימי, הנפשי, בסביבות שונות ורחוקות זו מזו מרחק גיאוגרפי ומנטלי. כל סיפור מכיל בדרך שלו יסוד של גודד פנימי, והתממש תיאור קצר ועז של רגע בודד כמכיל זמני עבר ועתיד, כמעט נרצח שגלגול בו כוח הנביטה המייחד לו, שמבחינת הזמנים והמקומות היא רבי-כיוונית, וברגע חסד נדירים, גם רבי-ממדית; כמו למשל נוכח שהקרב מכול הופך לבית כלאה, הוויה זו נמסרת לקורא בשני תחומים של מונוגלוגים מפי ארבע הנפשות הדוברות, בטכניקת השיח הפנימי. גם מקובץ הסיפורים "לשות תה עם מלכת אנגליה" עולה בצלילות, ולרגעים כעוצמת בדידות האשה, אם כנערה הלומדת להכיר צד אפל ומאכזב ביחסים שבינו לכינה, ואם כאשה צעירה שנישואיה כושלים ופכתונה מצידו נכאב את מיקדי הקהות, אי ההבנות, השיממון, הבוגדנות וברגעים רבים, טעם הצדור. חלק מהסיפורים בקובץ זה מתארים מצבי שבו חרף בין מה שקורה לבין האופן שבו חווה (מ"מביה), "מים שקטים רוצים להדור", "קורס צגינית", ואת עולם הפתיח היותר בגללים ורגעים הדומים ביותר בחיינו, כבסיפון "פיקוח נפש", שבו העין מלווה את יומו של חולה סובני בבית החולים, על רקע הדינמיקה של "התארגנות המשפחה בשעות כאלה,

שמואל שחל